

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Юлия Георгиева Дончева

Русенски университет „Ангел Кънчев“

относно материалите на докторант *Жана Пламенова Колева*, за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, в област на висше образование

1. Педагогически науки, по професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ към катедра „Педагогически и социални науки“ в Педагогически факултет при Тракийски университет с тема на дисертационния труд: *„Формиране на компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас“*.

1. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.).

В обобщен план от представената автобиография е видно, че образователния ценз, академичното израстване и надграждане на докторантката е много активно и динамично. Тук ще изнеса само част от тях, а именно **Образование и квалификация:**

2002 г. - 2014 г. учи и завършва СОУ „Екзарх Антим I“ - гр. Казанлък.

2014 г. - 2018 г. в Тракийски университет, гр. Стара Загора финализира ОКС „Бакалавър“ по „Предучилищна и начална училищна педагогика“.

2018 г. - 2019 г. ОКС „Магистър“ в Тракийски университет, гр. Стара Загора, отново по „Предучилищна и начална училищна педагогика“.

2020 г – до сега е докторант в редовна форма на обучение отново в Тракийски университет, гр. Стара Загора, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“. С настоящата процедура ще придобие ОНС „Доктор“.

03. 09. 2018 - до настоящия момент е учител начален етап на основно образование в ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Казанлък.

Има множество придобити и сертифицирани квалификации, обучения и компетенции.

Владее английски език да добро ниво.

От представената автобиография е видно, че Жана Колева е амбициозна, мотивирана, отговорна, системна, търсеща, креативна и целеустремена личност, мултиплицираща знанията, уменията и опита си сред младите хора – нейните обучаеми.

2. Данни, констатация и преценка на конкурсната процедура докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите за конкурса.

2.1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба. Данни за конкурса и докторантурата – На основание чл. 4, ал. 1 и 2 от Закона за развитие на Академичния състав в Република България, чл. 2, ал. 1 и ал. 2, чл. 30, ал. 3, чл. 31, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на Академичния състав в Република България, и на основание Заповед № 1117 от 21.03.2024 г., (чл. 39 от ПРАСТрУ и решение на ФС на ПФ, протокол № 4/14.03.2024 г.) докторант Жана Пламенова Колева е отчислена с право на защита с положително решение на първичното звено. Изпълнила е дейностите по обучението си, положила е успешно изпитите по индивидуалния учебен план и е покрила минималния брой кредити. Даден е ход за защита на дисертационния труд. Спазени са всички предварителни законови и нормативни правила предвидени по настоящата открита процедура. За готовността ѝ е открита настоящата процедура.

2.2. Данни за дисертацията - Съдържанието на научната разработка, изградено в логическа последователност, обхваща въведение, три глави, заключения и изводи, приноси на дисертационния труд, литература и приложения. Приложенията включени в дисертацията (15 на брой) съдържат изследователския инструментариум. Записката е с обем от общо 366 страници активен текст, от които 169 са основен, а останалите са литература и приложения. Получените резултати са представени в 14 таблици и 32 графики. Литературата, съвременни, актуални заглавия по темата в теоретичния анализ по изследвания проблем, е експонирана с общо 117 източника, на кирилица, на латиница, както и интернет, WEB-базирани електронни траектории, касаещи научното изследване. Във въведението е представена авторската теза, обоснована е и актуалността и значимостта на избраната за изследване проблематика. Представена е спецификата на изследването в стандартните компоненти: предмет, обект, цел, хипотези, задачи и организация и методика на научното изследване. Изведени са: Изводи и Заключения, както и Приноси на дисертационния труд. Издигнатата хипотеза е потвърдена.

Запознавайки се с разработката на научния труд еднозначно може да се заключи, че познаването на проблематиката от докторантката е видна. Изследователската работа се базира на откриване, прилагане и верифициране, което я прави не само дисертационна, но и с възможност за развитие, с поглед напред в бъдещето. Тези търсения Жана Колева проследява в цялата научна записка. Абсолютно пунктуално и изчерпателно са отразени и анализирани количествените, и качествените данни по всички критерии, показатели, и апробирани групи, участници в оценката.

Констатирам с удоволствие, че няма допуснати нарушения, относно съответствието на дисертацията и оригиналността на труда с изискванията

на ЗРАСРБ, Правилника към него, Правилника за придобиване на научни степени на Тракийски университет – Стара Загора и вътрешните правила на институцията (ПРАСТрУ).

2.3. Данни за автореферата - Авторефератът, с общ обем от 26 + 1 страница *приноси*, както и 2 страници *литература*, отговаря на всички стандартни изисквания за синтезирана и адекватна, аналитико-систематична разработка на първичния документ, научния текст, както и обективното отразяване съдържанието на дисертационното изследване. В него са подбрани част от изследванията, запазвайки номерацията им в дисертационния труд. Следвана е структурата, изводите, препоръките и научните приноси. Спазени са академичните и техническите изисквания за оформянето и презентирането му в хартиения вариант, и в дигиталния вид като On-line публикация. Коректността е видна, анализирана е научната стойност на научния труд, както и количествените данни по нормативните изисквания в националните и вътрешно-институционалните закони и правилници.

2.4. Преценка за съответствие на научната продукция според изискванията на ЗРАС: Данни за публикациите - Докторантката участва със следната научна продукция, съотнесена към Наукометричните критерии за минималните национални изисквания към научната и преподавателска дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Област 1. Педагогически науки, както следва:

• *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, Група А, Показател 1 → 50 точки.*

Публикации - общо **6 броя**, самостоятелни, публикувани в периода от 2019 до 2024 г. *Група Г 7. Статии и доклади, публикувани в нереперирани*

списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове: **Общ брой точки по показател Публикации = 60 точки.**

От тук, категорично може да се обобщи, че сумата от показателите на съответните групи (110 точки) **напълно отговаря** на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“) за област 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика.

2.5. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд. Съдържание и оценка на научните приноси.

2.5.1. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд. Темата „Формиране на компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас“ е изключително актуална и важна за съвременното образование по няколко причини:

✓ **Възстановяване на връзката с националната идентичност:** В бързо променящия се свят, където културните влияния са многобройни, е от съществено значение децата/учениците да се запознаят с корените си и да развият чувство за принадлежност към българската култура. Фолклорът предлага уникален начин да се постигне това, предавайки ценности, традиции и обичаи от поколение на поколение.

✓ **Развитие на ключови компетентности:** Чрез изучаването на българския фолклор децата/учениците развиват редица важни умения като:

- **Комуникативни умения:** Разказване на истории, песни, гатанки.
- **Креативност:** Създаване на свои собствени фолклорни произведения.
- **Критично мислене:** Анализирание на текстове и символи.

○ **Емоционална интелигентност:** Разбиране на човешките емоции и взаимоотношения.

○ **Културна чувствителност:** Уважение към различията и многообразието.

✓ **Обогатяване на учебния процес:** Фолклорът може да бъде интегриран в различни учебни предмети като български език, литература, музика, изобразително изкуство, история и дори математика. Това прави ученето по-интересно, забавно и запомнящо се.

✓ **Запазване на нематериалното културно наследство:** Чрез въвличането на децата в света на фолклора се допринася за опазването и популяризирането на българското културно наследство.

✓ **Отговор на съвременните предизвикателства:** В ерата на цифровите технологии и бързото темпо на живот, фолклорът предлага на децата възможност да се свържат с нещо по-дълбоко и автентично. Той им помага да развият чувство за баланс и хармония в забързания свят.

Формирането на компетентност чрез българския фолклор е инвестиция в бъдещето на нашите деца и ученици. Той им дава солидна основа за личностно развитие и ги подготвя за успешен живот в съвременния свят.

2.5.2. Съдържание и оценка на научните приноси.

Докторантката е обобщила *Приносите* на темата "Формиране на компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас" в две категории - Приноси с теоретико-методологичен характер и Приноси с практико-приложен характер, аз напълно се солидаризирам с тях, но ще допълня и моята гледна точка с допълнения, а именно:

Приноси с теоретико-методологичен характер:

- *Определение на понятието "компетентност" в контекста на фолклора:* Разширяване на разбирането за компетентност, включвайки не само когнитивни, но и социални, емоционални и културни аспекти, развиващи се чрез взаимодействие с фолклорните текстове и практики.

- *Теоретична рамка за интегриране на фолклора в учебния процес:* Разработване на модели и стратегии за ефективно включване на фолклорни елементи в различни учебни предмети и дейности.

- *Анализ на съществуващите учебни програми и учебни материали:* Идентифициране на възможностите и ограниченията за използване на фолклора в съвременната образователна среда.

- *Разработване на методики за преподаване на фолклор:* Създаване на разнообразни методи и техники, стимулиращи интереса и активното участие на учениците.

- *Изследване на връзката между фолклора и развитието на ключови компетентности:* Определяне на специфичните начини, чрез които фолклорът допринася за формирането на умения като критично мислене, креативност, комуникация и др.

Приноси с практико-приложен характер:

- *Създаване на учебни материали:* Разработване на учебници, работни листове, презентации и други дидактически материали, подпомагащи учителите в работата им с фолклорни текстове и практики.

- *Организиране на семинари и обучения за учители:* Предоставяне на възможности на учителите да усвоят нови знания и умения за ефективно използване на фолклора в учебния процес.

- *Разработване на проекти и програми за работа с фолклор:* Създаване на дългосрочни програми, насърчаващи изучаването и популяризирането на българския фолклор в училищата.

- *Създаване на онлайн платформи и ресурси:* Разработване на дигитални инструменти, улесняващи достъпа до фолклорни материали и насърчаващи взаимодействието между учениците.

- *Организиране на фолклорни събития и фестивали:* Създаване на възможности за учениците да представят своите знания и умения, свързани с фолклора, и да се запознаят с постиженията на други деца и ученици.

Изследванията в областта на формирането на компетентност чрез българския фолклор допринасят за обогатяване на теоретичната основа на образованието и предлагат множество практически инструменти за учителите. Чрез интегрирането на фолклора в учебния процес, не само запазваме и популяризираме българското културно наследство, но и развиваме у децата/учениците ключови компетентности, които ще им бъдат полезни през целия живот.

- Докторант Жана Колева извежда основни приноса, както и изводи, и препоръки, които съответстват и колерират на дисертабилното изследване. Представени са ясно, коректно и най-вече, което е изключително важно, с насоченост към приложение в реалната практика. Обхващат целия процес от зародиша до успешната му финализация, с прилежащи аргументи, създавайки и оставяйки впечатление за изследовател отговорен и ангажиран към актуалните търсения, развитие и повишаване на компетенциите на учителите.

Обобщавайки задължителната част от рецензията за приносните моменти на научния труд ще отбележа, че разработки от този род трябва да намерят място в научната литература, не само на национално, но и на

международно ниво, за да могат педагогическите и непедagogически специалисти и експерти, заинтересованите по проблематиката да открият своите отговори.

Тук е мястото да поздравя научния ѝ ръководител, проф. дн Румяна Неминска, PhD, както и научния консултант доц. д-р Милен Димитров, за изключително професионалното и компетентно ръководене и финализиране на научния труд, чиято тематика е особено значима, актуална и бих казала на крачка пред времето си. Дисертационният труд е пример за писане, структуриране, анализиране и експониране на теоретични, научни и научно-приложни изследвания. Пример във всяко едно естество, както се казва „като по учебник“! Поздравления!

Научната продукция – дисертация, автореферат и публикации, предоставена за участие в конкурса не съдържа слабости, които да омаловажат нейните достойнства.

3. Лични впечатления.

Не познавам лично докторантката, но съдейки по научния ѝ труд категорично мога да обобщя, че колежката има потенциал, който задължително трябва да развива и надгражда, в което вярвам, че ще е така, защото личности като нея не остават на едно ниво, а продължават напред и нагоре.

4. Препоръки. Критични бележки. Въпроси към докторанта **Критични бележки, предложения и препоръки.**

Като препоръка мога да отбележа следното: добре е Жана Колева да разшири своето участие в национални и международни образователни проекти. Тоест да има стремеж за/към популяризиране на резултатите от изследователската дейност в публикации на английски, немски, руски и друг език. Изследвания, като тук представеното ни, трябва да бъдат „чути“

и „видни“ за националната и световна научна общественост. Също така горещо препоръчвам, бих казала дори, че настоявам записката да бъде издадена в хартиен или електронен вариант.

Въпроси:

- По какъв начини българският фолклор може да допринесе за развитието на ключови компетентности у учениците в този възрастов период?
- Какви са предимствата и предизвикателствата при интегрирането на фолклорни елементи в учебния процес?
- Какви са съвременните тенденции в използването на фолклора в образованието?
- Какви са ролята и отговорностите на учителя при въвеждането на фолклорни елементи в учебния процес?
- Как се променя интересът към българския фолклор сред съвременните деца/ученици?
- Какви са очакванията на родителите и на обществото по отношение на използването на фолклора в образованието?

5. Заключение - Докторант Жана Пламенова Колева е изпълнила задълженията си произтичащи от изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на ТрУ, Стара Загора, както и задълженията по съответния индивидуален учебен план на докторанта, тоест отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСР. Формата и съдържанието на дисертационния труд отговарят на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ, Всички административни процедури са спазени.

Имайки предвид гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси.

Заявявам своя **положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“** на **Жана Пламенова Колева** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“, към катедра „Педагогически и социални науки“, Педагогически факултет на Тракийски университет – Стара Загора.

Изготвил рецензията, в качеството на член на научното жури:

(Проф. д.н. Юлия Дончева, PhD)

29.07.2024 г.